

PRZEGŁAD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VI

Warszawa, wtorek 30 czerwca 1931 r.

Nr. 146

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M. S. Z., wewn. Nr. 53

TREŚĆ: **Sprawy polskie:** Polska a Niemcy. Mocarstwa a ZSRR. — **Zagadnienia ogólne:** Sprawa odszkodowań i długów. Francja a Niemcy. — ZSRR. a państwa bałtyckie. — Państwa bałtyckie. Sytuacja polityczna na Litwie.

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A NIEMCY. MOCARSTWA A ZSRR.

Berliner Tageblatt 27.VI, pisze p. t. „Worte aus Warschau“, że należy zanotować fakt, jaki miał miejsce w dniu wczorajszym. Mianowicie „Gazeta Polska“ podała, że rząd polski powitał z sympatją przemówienie Brüninga w Radjo. Uczynił to zaś w ten sposób, że Hitler i Seldte, pisze dziennik, nie będą mogli tego wykorzystać w swej propagandzie. Rządowi polskiemu należy odpowiedzieć, że w Niemczech te słowa jego były słyszane i wywołały one radość w tym stopniu, na jaki dopuszcza istniejące między obu krajami napięcie.

Le Journal 27.VI, wskazuje na to, iż podpisanie paktu berlińskiego odbywa się w chwili, kiedy Niemcy odwołują się wobec Francji do polityki lokareńskiej, a zarazem w przeddzień wizyty Curtiusa i Brüninga w Paryżu. Wobec tego należałoby zastanowić się nad tem, do jakiego stopnia podwójna gra niemiecka przyczyniła się do sparaliżowania dzieła lokareńskiego. Jasnym jest, że niemiecka kampanja przeciw traktatom zaszkodziła sprawie pokoju. Ta kampanja rewizjonistyczna zwrócona jest przede wszystkim przeciw Polsce, a obecna umowa berlińska potwierdza tylko knowania niemiecko-sowieckie przeciw Polsce. Jedynym sposobem przeciwdziałania tym knowaniom byłoby żądanie podpisania francusko-rosyjskiego paktu nieagresji rozciągającego się na Polskę. Wobec zbliżających się pertraktacji francusko-rosyjskich, należy położyć nacisk przede wszystkim na usunięciu wszelkich dwuznaczności, gdyż utrudniłyby one pracę konferencji rozbrojeniowej. Konferencja ta nie może doprowadzić do pożądanego celu, jeżeli status quo Europy nie będzie dostatecznie zabezpieczony.

Journal des Débats 29.VI, w art. P. Bernusa omawia sprawę wznowienia traktatu berlińskiego, który uważa za fakt wielkiej doniosłości, gdyż jest on

skierowany całkowicie przeciw Polsce i jest wyrazem agresywnej polityki Niemiec. Dziennik nie rozumie wprost, że wszyscy, którzy z taką gotowością dążą z pomocą finansową dla Niemiec, nie widzą, że Niemcy przygotowują konsekwentnie przewrót w Europie i wojnę. Podobny stan umysłów oznacza — zdaniem dziennika, albo zupełną ignorację, albo też szaleństwo.

Izwiestja 26.V, omawiają znaczenie przedłużenia układu sowiecko - niemieckiego. Dziennik pisze: Przedłużenie układu berlińskiego dowodzi, że trzeźwe elementy burżuazji niemieckiej zrozumiały niezachwianą i wzrastającą siłę Z.S.R.R. Pokojowe stosunki Niemiec i Z.S.R.R. są jedną z najważniejszych gwarancyj pokoju w Europie. Współpraca gospodarcza obydwu państw posiada również olbrzymie znaczenie dla rozwoju gospodarczego zarówno Niemiec, jak i Z.S.R.R. W ten sposób pomyślny rozwój stosunków sowiecko - niemieckich stworzył podstawę dla otwartego zadeklarowania, przez obydwą rządy, iż każde zagadnienie dotyczące wspólnych interesów powinno być wzajemnie omówione. Wznowienie układu berlińskiego — twierdzą „Izwiestja“ — wzmacnia stanowisko Z.S.R.R. na terenie międzynarodowym oraz ułatwia walkę o urzeczywistnienie pięcioletniego planu gospodarczego, z drugiej zaś strony wzmacnia stanowisko Niemiec w walce przeciwko ciężkim skutkom wojny, które przeszkadzają narodowi niemieckiemu rozwijać w całej pełni ich możliwości kulturalne, ekonomiczne i techniczne.

Izwiestja 26.VI, zamieszczają obsz. artykuł długoletniego korespondenta moskiewskiego pism amerykańskich i angielskich Louis Fischera p. t. „Z.S.R.R. i Stany Zjednoczone“. Autor stwierdza, iż koła przemysłowe i finansowe, a również i przeciętni obywatele amerykańscy ujawniają ostatnio niezwykle zainteresowanie Związkiem sowieckim. Jednakowoż intensywna kampanja przeciwsowiecka, prowadzona przez cały szereg lat spowodowała, iż zarówno rząd

St. Zjedn., jak i znaczna część kapitalistów amerykańskich negatywnie ustosunkowują się do unormowania stosunków dyplomatycznych i gospodarczych z Z.S.R.R. Zamało się czyni, pisze Fischer, ze strony sowieckiej, aby pozyskać wpływowe koła amerykańskie. Ostatnio coraz bardziej ujawnia się tendencja, wymagająca ogłoszenia międzynarodowego bojkotu

handlowego Z.S.R.R. Bojkot ten mógłby do pewnego stopnia przeszkodzić urzeczywistnieniu pięcioletniego planu. Autor sądzi, że tego rodzaju postulat nigdy nie będzie urzeczywistniony, gdyż państwa zagraniczne nie zaprzestaną kupowania towarów sowieckich ani sprzedawania swoich towarów na rynku sowieckim.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW. FRANCJA A NIEMCY.

Der Tag 30.VI, w art. wst. Freytagh-Loringhova o sytuacji Niemiec pisze, iż po przyjęciu projektu Hoovera, sytuacja Niemiec nadal jest trudna i w roku ulgowym musi być ostatecznie załatwiona sprawa odszkodowań. Dalej autor czyni zarzuty rządowi Brüninga, że gotów jest układać się z Francuzami i wybiera się na podobną pielgrzymkę, jak do Anglii, pomimo, że Francuzi w ostatnich tygodniach znów dali wiele dowodów swego nieprzejednanego stanowiska wobec Niemiec. W ten sposób położenie Niemiec pogarsza się w ogromny sposób i widać z tego wszystkiego, jak coraz trudniejsze staje się z każdym dniem zadanie, jakie spadnie na barki przyszłego rządu narodowego.

Der Tag 27.VI, zamieszcza artykuł generała Metzsch'a „Noch immer Versailles“, w którym autor dowodzi, że z postępowania Francji wynika jasno, iż z nią Niemcy nie dojdą do porozumienia nigdy w sprawie najważniejszej, jaką jest równouprawnienie w zakresie obrony. Od 11 lat Francja uprawia sabotaż rozbrojenia i w tym dwunastym roku swego upokorzenia Niemcy muszą zdobyć się na czyn, godny ich przeszłości. Autor podnosi, że tym czynem będzie nie wystąpienie zbrojne przeciwko nieprzyjaciółom Niemiec, ale zażądanie równouprawnienia dla Niemiec w myśl par. 8 statutu Ligi Narodów i uwolnienie od kurateli francuskiej, którą Francja sprawuje właśnie przy pomocy instytucji międzynarodowych.

Berl. Börsen - Courier 28.VI, w art. wst. „Verreinsamt!“ pisze, że Francja, która zawsze tak bardzo obawiała się odosobnienia właśnie znalazła się w tej sytuacji naskutek swej polityki trzymania się litytry traktatów, zamiast ich ducha. Autor uważa kontrpropozycje francuskie do projektu Hoovera za naruszenie planu Younga, i wprost za atakowanie tego planu, albowiem Francja wyjmuje z tego planu części, które mają znaczenie dopiero w związku z innymi częściami tego planu. Francja w ten sposób wprowadza zamieszanie do planu Younga, którego prezydent Hoover nie chciał naruszać przez swój projekt. Autor podnosi, że zupełnie inaczej zachowała się Anglia. Francuski rząd zaprosił już niemieckich ministrów do Paryża, ale po tej wizycie można się będzie czegoś spodziewać dopiero wówczas, gdy premier Laval będzie z niemieckimi ministrami mówił o innych rzeczach, niż to zapowiedział w parlamencie.

Journal des Débats 29.VI, (w art. Ed. Giscard d'Estaing) krytykuje ostro propozycję Hoovera, a zwłaszcza ton pisma prezydenta Stanów Zjednoczonych i twierdzi, że niesłusznie upatruje on przyczyny kryzysu gospodarczego Ameryki we wpływach zagra-

nicznych: „Jest to nadwyraz dziwne twierdzenie, które jest poprostu zapoznaniem własnej winy“. Dziennik kończy słowami: „Stany Zjednoczone chcą dać Francji lekcję prowadzenia interesów. Niemcy zaś liczą na wspaniałomyślność przy wydostaniu od Francji środków umożliwiających im prowadzenie rozrzućnej gospodarki. Francja ma pewne prawo dania obydwom tym partnerom praktycznej lekcji — w sposób spokojny i niehałaśliwy z dziedziny rozsądku gospodarczego i ostrożności budżetowej“.

Le Matin 29.VI, w art. J. Sauerweina omawia sprawę zawieszenia spłat reparacyjnych i twierdzi, że ze wszystkiego widać, iż pertraktacje w tej sprawie doprowadzą do uzgodnienia poglądów, lecz nie należy się dziwić, jeżeli francuscy ministrowie chcą przedewszystkiem uzyskać pewność, że ofiara Francji i posłuży rzeczywiście i jedynie sprawie wzmocnienia pokoju.

L'Echo de Paris 27.VI, w art. Pertinaxa omawia sprawę zawieszenia spłat reparacyjnych i zapowiedź przyjazdu do Paryża Brüninga i Curtiusa; autor twierdzi, że „lepiej jest czynić ustępstwa bezpośrednio Niemcom niż być do tego poniekąd zmuszonym przez Amerykę i Anglię. Dziennik obawia się, że uprzejmość, okazywana Niemcom zaraz po próbie Anschlusu i w chwili ofensywy na spłaty reparacyjne, zostanie zrozumiana przez Rzeszę, jako oznaka słabości Francji, co bezwarunkowo dodałoby Niemcom otuchy w wymaganiach, jakie stawiają światu.

L'Echo de Paris 29.VI, w art. Pertinaxa twierdzi, że Francja znajduje się wobec propozycji Hoovera między młotem i kowadłem, gdyż w razie niedojścia do porozumienia Niemcy poprostu przekreślą plan Younga i nie będzie można zapobiec temu. W razie odwołania się do Trybunału haskiego liczyć się trzeba z tem, że Trybunał nie wyda wyroku skazującego Niemcy z obawy, aby nie wypchnął ich poza obręb „organizowanego pokoju“. W obecnej chwili rozchodzi się przedewszystkiem o to, żeby Mellon zgodził się na warunki francuskie. Ministrowie francuscy nie powinni zapominać, że właściwie Hooverowi zależy niemniej niż im na dojsciu do porozumienia, gdyż w przeciwnym razie ściągnąłby na siebie gniew Wall Street.

The Manchester Guardian 27.VI, występuje w art. wst. z krytyką kontr-propozycji francuskich na propozycję Hoovera, dowodząc, że w razie przyjęcia tezy francuskiej wszystkie państwa poniosłyby ofiarę. Francja natomiast zyskałaby kilkanaście milionów. Przyjazd Mellona do Paryża — pisze autor — położony prawdopodobnie kres tej niezwyklej intrydze.

Corriere della Sera 24.VI, twierdzi, że ponieważ odszkodowania wojenne są większe niż długi wojen-

ne — propozycja Hoovera nakłada pośrednio na państwa otrzymujące odszkodowania obowiązek zawieszenia odszkodowań, z których korzystają. Propozycja Hoovera jest — zdaniem dziennika — pierwszym krokiem do zniesienia tych uciążliwych rozrachunków, zakłócających życie gospodarcze świata, choć są także inne czynniki, które na to wpływają. Upadek gospodarczy Niemiec — pisze w d. c. dziennik — działa ujemnie na gospodarkę Stanów Zjednoczonych, wobec czego zarządzenie temu będzie korzystne i dla Stanów Zjednoczonych i dla współpracy międzynarodowej.

Il Giornale d'Italia 25.VI, w art. wst., podkreślającym znaczenie propozycji Hoovera pod względem politycznym i finansowym, pisze, że propozycja ta jest dla Włoch ofiarą, tem bardziej, że już w układzie pokojowym zostały pokrzywdzone, bo nie przyznano im kolonij, a następnie same dobrowolnie zrzekły się odszkodowań od państw ubogich, a mianowicie Austrii, Węgier, Bułgarii i Turcji. Dziennik zaleca innym państwom pójście w ślady Włoch i Stanów Zjedn., a to w celu utorowania drogi do współpracy narodów w dziedzinie gospodarczej i rozbrojenia. „Krok Stanów Zjedn. — pisze dziennik — wywołał uczucie zaufania. Byłe go tylko nie zakłóciły zbyteń zastrzeżenia państw innych”.

Z. S. R. R. A PAŃSTWA BAŁTYCKIE.

Izwiestja 24.VI, w art. wst., komentują ostatnią notę wystosowaną przez rząd sowiecki Finlandji w odpowiedzi na notę finlandzką z dnia 4 czerwca. Pismo stwierdza, iż aczkolwiek w Finlandji nastąpiło pewne uspokojenie pod wpływem stanowczego tonu not sowieckich, to jednakże faszyci fińscy niewątpliwie przygotowują nową kampanję przeciwsowiecką. Doświadczenie lat ubiegłych dowodzi, że po zlikwidowaniu wystąpień przeciwsowieckich faszystów finlandzkich zawsze następuje przerwa, po której kampanja przeciwsowiecka mająca na celu sprowokowanie wojny Finlandji z ZSRR. wybucha z nową siłą. Ostatnia odpowiedź rządu finlandzkiego nie może być uznana za zadawalną. Rząd finlandzki dotychczas nie ujawnił dobrej woli w zakresie unormowania stosunków sowiecko-finlandzkich. Dalszy rozwój stosunków pomiędzy oboma państwami zależy wyłącznie od rządu finlandzkiego. Jak długo rząd finlandzki nie poweźmie stanowczych środków celem uniemożliwienia rozpanoszonej kampanji przeciwsowieckiej w Finlandji, tak długo proletarijat Z.S.R.R. i całego świata powinien być gotowym, aby w odpowiedniej chwili dać decydującą odprawę prowokacjom faszystów finlandzkich.

Krasnaja Gazieta 26.VI, omawia przebieg obchodu jubileuszowego floty łotewskiej. Pismo twierdzi, że flota angielska, która nigdy nie zawiadania o swoich wizytach na morzu Bałtykiem, tym razem demonstrowała w ten sposób, aby wytworzyć wrażenie opanowanie morza Bałtyckiego przez Anglię. Jednocześnie flota francuska przysłała dwa torpedowce celem wzięcia udziału w uroczystościach łotewskich. Dn. 17 czerwca przed wejściem do zatoki Fińskiej ukazał się oddział polskich torpedowców. Oczekiwała ich tutaj flota estońska, a w dniu następnym w pobliżu Kronsztadta odbyły się manewry floty fińskiej. W ten sposób nie ulega żadnej wątpliwości, że uroczy-

stości jubileuszowe floty łotewskiej wykorzystane były celem dokonania konkretnych ćwiczeń na morzu Bałtykiem i utworzenia przeciwsowieckiej koalicji pod naczelnem dowództwem Anglii.

Prasa litewska z 26.VI, informuje o ratyfikowaniu przez Sowiety przedłużenia na dalsze 5 lat traktatu litewsko-sowieckiego.

Lietuvos Aidas 26.VI, w art. wst., omawiającym stosunki handlowe pomiędzy Litwą i Sowiecami, dochodzi do wniosku, że stosunki te są obecnie nader niekorzystne dla Litwy, gdyż import sowiecki do Litwy znacznie przewyższa eksport litewski do Rosji. Podczas gdy wspomniany import wyniósł w 1930 r. — 13 milj. lit., a w r. b. wyniesie co najmniej — 20 milj. lit., eksport litewski do Rosji nie przekracza sumy 1 milj. lit. Wobec powyższego stanu rzeczy dziennik wskazuje na nasuwającą się dla Litwy konieczność uregulowania stosunków handlowych z Sowiecami w drodze zawarcia umowy handlowej, przyczem występuje przeciwko opieraniu tych stosunków na zasadzie największego uprzywilejowania, jak to było dotychczas zgodnie z zawartem w r. 1928 prowizorycznym porozumieniem. Dziennik wyraża nadzieję, że sprawa uregulowania stosunków handlowych z Sowiecami nie napotka na poważne przeszkody, a to ze względu na dobre stosunki polityczne, panujące pomiędzy obu krajami.

PAŃSTWA BAŁTYCKIE. SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

Idisze Stimme 26.VI, (Kowno) donosi, że litewskie ministerstwo spraw wewnętrznych, które początkowo projektowało udostępnienie przyjazdu do Litwy osobom, zamieszkałym w Wileńszczyźnie, przez linię administracyjną, obecnie projekt ten zarzuciło. „Przyjazd na Litwę — pisze dziennik — będzie zapewne odbywał się przez Łotwę”.

Prasa litewska z 27.VI, informuje o mającym nastąpić dn. 28 b. m. odsłonięciu w Birżach pomnika wielkiego hetmana litewskiego, ks. Janusza Radziwiłła, w której to uroczystości wezmą udział przedstawiciele rządu, prasy i społeczeństwa.

Lietuvos Aidas 27.VI, w art. wst. wita przybyłych do Kowna dziennikarzy estońskich i podaje charakterystykę pism politycznych w Estonji.

Lietuvos Žinios 27.VI, w art. wst., nawiązującym do mającej się odbyć w Kownie dn. 28 i 29 b. m. konferencji nauczycieli państw bałtyckich, wskazuje na konieczność powzięcia przez tę konferencję rezolucji, która by napiętnowała politykę „niektórych rządów” (litewskiego), zmierzającą do utworzenia w szkołach podporządkowanych sobie faszystowskich organizacji uczącej się młodzieży.

Lietuvos Žinios 27.VI, donosi, że w wyborach do samorządów powiatowych w kraju kłajpedzkim Litwini odnieśli poważne zwycięstwo, przeprowadzając do samorządów kosztem Landwirtschaftspartei o 4 przedstawicieli więcej, niż w ostatnich wyborach.

Lietuvos Aidas 27.VI, w art. wst., nawiązującym do wybrania kowieńskiej rady miejskiej, wyraża zadowolenie z powodu jej składu osobowego i omawia program prac, jakiego — zdaniem dziennika — musiałaby dokonać nowa rada m. Kowna.

